T.C.
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

3628 SAYILI MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMASI, RÜŞVET VE YOLSUZLUKLA MÜCADELE KANUNU UYARINCA YÜRÜTÜLECEK

SORUŞTURMA REHBERİ

Bursa, 2023

T.C.
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

3628 SAYILI MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMASI, RÜŞVET VE YOLSUZLUKLA MÜCADELE KANUNU UYARINCA YÜRÜTÜLECEK

SORUŞTURMA REHBERİ

HAZIRLAYAN

Melih ALAN
Teftiş Kurulu Başkanı

Bursa,2023

İÇİNDEKİLER

3628 SAYILI MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMASI, RÜŞVET VE YOLSUZLUKLARLA MÜCADELE KANUNUNDAKİ SORUŞTURMA USULÜ.....3
1. 3628 SAYILI KANUNUN AMACI 3
2. KANUNUN KAPSAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ.....3
3. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAK ZORUNDA OLANLAR.....4
4. MAL BİLDİRİMİNİN KONUSU 5
5. HEDİYE 5
6. HAKSIZ MAL EDİNME 6
7. MAL BİLDİRİMİNİN ZAMANI.....7
7.1. Mal Bildirimlerinin Yenilenmesi 7
7.2. Ek Mal Bildirimi 7
8. MAL BİLDİRİMİNİN VERİLECEĞİ MERCİ 8
9. BİLDİRİMLERİN GİZLİLİĞİ.....8
10. 3628 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ SUÇLAR.....8
11. SUÇLARIN İHBARI VE MÜFETTİŞİN GÖREVİ 9
11.1. Muhbir Tarafından 9
11.2. Müfettişler Tarafından Vasıflı İhbar 9
12. 3628 SAYILI KANUNA GÖRE SORUŞTURMA YÖNTEMİ 10
12.1. Soruşturma Yöntemi 10
12.2. 3628 Sayılı Kanun Kapsamında Soruşturma Yapan Müfettişlerin Yetkileri 11
13. SORUŞTURMA RAPORU, MUHTEVASI VE TEVDİİ 12
13.1. Soruşturma Raporu.....12
13.2. Soruşturma Raporunun Muhtevası.....12
13.3. Soruşturma Raporunun Tevdii.....14
EK. Tutanak ve Yazışma Örnekleri 15

3628 SAYILI MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMASI, RÜŞVET VE YOLSUZLUKLARLA MÜCADELE KANUNUNDAKİ SORUŞTURMA USULÜ

1. 3628 SAYILI KANUNUN AMACI

3628 Sayılı Kanunun 1'inci maddesinde Kanun amacının, rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele cümlesinden olarak; bu Kanunda sayılanların mal bildiriminde bulunmalarını, bildirimlerin yenilenmesini, mal edinmelerin denetimiyle, haksız mal edinme veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunma halinde uygulanacak hükümleri, bu Kanunda belirlenen suçlarla bazı suçlardan dolayı kamu görevlileri ve suç ortakları hakkında takip ve muhakeme usulünü düzenlemek olduğu hüküm altına alınmıştır.

2. KANUNUN KAPSAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

3628 sayılı Kanunun yürürlüğünden önce memurların işledikleri bazı suçların soruşturulması için izin sistemi geçerliydi. Ancak bu sistemin kamu düzenini bozan ve yolsuzluklara yol açan bu tür suçların soruşturulması ve kovuşturulması bakımından büyük sakıncalar doğurması nedeniyle 3628 sayılı Kanun yürürlüğe sokulmuş ve izin sistemine son verilmiştir.

3628 sayılı Kanunun 17'nci maddesinin birinci fıkrasında Kanunun hangi suçları kapsadığı açıklanmıştır. Bu suçların soruşturulmasında bu Kanun hükümlerinin uygulanması zorunludur. Başka bir anlatımla aynı maddenin 2 ve 3'üncü fıkrasında hüküm altına alınan istisnalar dışında failin sıfatı ne olursa olsun maddede belirtilen suçlar hakkında 3628 sayılı Kanun hükümleri uygulanmalıdır. 3628 sayılı Kanunun uygulandığı suçlar bakımından artık 4483 sayılı Kanun hükümleri geçerli olmadığından herhangi bir makamdan izin alınmasına gerek kalmaksızın soruşturma doğrudan Cumhuriyet Savcısı tarafından başlatılacak ve sürdürülecektir.

3628 sayılı Kanunun 17'nci maddenin ikinci fıkrasında; maddenin birinci fıkrasında belirtilen suçların müsteşarlar, valiler ve kaymakamlar tarafından işlenmesi durumunda, bu kişiler hakkında 4483 sayılı Kanunun uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin son fıkrasında ise görevleri veya sıfatları sebebi ile özel soruşturma ve kovuşturma yöntemine tabi olan sanıklarla[1] ilgili kanun hükümlerinin saklı olduğu bertildiğinden, Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar ve yargı organı mensupları gibi kamu

---

[1] **Sanık:** 5271 sayılı CMK'nın "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinde kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişi sanık olarak tanımlanmıştır. Soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişiye "şüpheli" denildiği halde, 3628 sayılı Kanunda soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişi için sanık deyimi kullanıldığı için burada da aynı kelime kullanılmıştır.

görevlileri hakkında 3628 sayılı Kanunda belirtilen suçlardan dolayı anılan Kanun değil, ilgili özel kanunlarda ve Anayasada belirtilen soruşturma ve kovuşturma usulleri uygulanacaktır.

3. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAK ZORUNDA OLANLAR

Mal bildirimi konusunda ana düzenleme 1982 Anayasamızın *"Mal Bildirimi"* başlıklı 71'inci maddesindeki *"Kamu Hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma süreleri kanunla düzenlenir. Yasama ve yürütme organlarında görev alanlar, bundan istisna edilemez."* hükmüdür. Konu hakkında Devlet Memurları Kanununun 14'üncü maddesinde de; *"Devlet memurları, kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimi verirler."* hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, kimlerin mal bildiriminde bulunmaları gerektiği Anayasamızın yukarıdaki amir hükmü uyarınca yürürlüğe giren 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 2'nci maddesinde hükme bağlanmıştır. Söz konusu madde hükmü aşağıdadır.

*"**Madde 2** - Mal Bildiriminde Bulunacaklar*

a) Her türlü seçimle iş başına gelen kamu görevlileri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri (Muhtarlar ve ihtiyar heyeti üyeleri hariç),

b) Noterler,

c) Türk Hava Kurumunun genel yönetim ve merkez denetleme kurulu üyeleri ile genel merkez teşkilatında ve Türk Kuşu Genel Müdürlüğünde, Türkiye Kızılay Derneğinin merkez kurullarında ve Genel Müdürlük teşkilatında görev alanlar ve bunların şube başkanları,

d) Genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri (İktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları) ile bunlara bağlı müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında aylık, ücret ve ödenek almak suretiyle kamu hizmeti gören memurları, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri,

e) (Mülga : 24/6/1995 - KHK - 557/21 m.)

f) Siyasi parti genel başkanları, vakıfların idare organlarında görev alanlar, kooperatiflerin ve birliklerinin başkanları, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürleri, yeminli mali müşavirler, kamu yararına sayılan dernek yönetici ve deneticileri,

g) Gazete sahibi gerçek kişiler ile, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarları,

Mal bildiriminde bulunmak zorundadırlar.

Özel Kanunlarına göre mal bildiriminde bulunmak zorunda olanlar da bu Kanun hükümlerine tabidir."

4. MAL BİLDİRİMİNİN KONUSU

3628 sayılı Kanunun 5'nci maddesine göre, bu Kanun kapsamına giren görevlilerin *kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına* ait bulunan **taşınmaz malları** ile görevliye yapılan **aylık net ödemenin**, ödeme yapılmayan görevlilerin ise 1'inci derece Devlet Memurlarına yapılan **aylık net ödemenin beş katından fazla tutarındaki** her biri için ayrı olmak üzere, para, hisse senetleri ve tahviller ile altın, mücevher ve diğer taşınır malları, hakları, alacakları ve gelirleriyle bunların kaynakları, borçları ve sebepleri mal bildiriminin konusunu teşkil eder.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin ***"Eşlerin Mal Bildirimi"*** başlıklı 4'üncü maddesine göre her ikisi de bildirimde bulunmak zorunda olan eşlerin her biri ayrı ayrı mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Bu takdirde, eşlerden her biri, eşi ile velayeti altındaki çocuklarının da mallarını bildirirler. Aynı Yönetmeliğin 5'inci maddesi uyarınca da, Kamu görevlilerinden asli görevleri uhdelerinde kalmak kaydıyla ikinci bir görevi yürütenler (Yönetim kurulu veya danışma kurulu üyeliği gibi.) ya da vekaleten tedvir edenler, sadece asli görevlerinden dolayı tek mal bildiriminde bulunurlar. Kamu görevlisi olmayıp da 3628 sayılı Kanuna göre birden fazla mal bildiriminde bulunması gerekenler, bu mercilerden yalnız birine mal bildiriminde bulunurlar. Ancak, mal bildiriminde bulunulan merci, diğer kuruma da bilgi vermekle yükümlüdür.

5. HEDİYE

3628 sayılı Kanun uyarınca mal bildiriminde bulunmak zorunda olan kamu görevlileri, milletlerarası protokol, mücamele veya nezaket kaideleri uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzelkişiliklerinden, Türk uyruğunda olmayan herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan;

aldıkları tarihteki değeri on aylık net asgari ücret toplamını aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde kendi kurumlarına teslim etmek zorundadırlar. Ancak, yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri bu madde hükümlerine dahil değildir.

Mal bildiriminde bulunmak zorunda olan kamu görevlileri ve bunların eşlerine, milletlerarası protokol, mücamele veya nezaket kaideleri uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden, Türk uyruğunda olmayan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi veya kuruluş tarafından verilen hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı alan ilgilisi, bu eşya değerinin **on aylık net asgari ücret toplamını** aşan değerde olduğunu belirlemesi halinde; yurtiçinde aldıkları tarihten, yurtdışından yurda dönüşleri tarihinden itibaren **on gün** içinde bulundukları il defterdarlığına (takdir komisyonu başkanlığına) değer takdiri için kurumları vasıtasıyla gönderir. Hediye veya hibe niteliğindeki bu eşyanın (yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri hariç) gerçek değerinin takdiri ile **net asgari ücretin on aylık toplamını** aşıp aşmadığı, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değişik 72'nci maddesine göre kurulan takdir komisyonunca en geç **on gün** içinde tespit olunarak ilgiliye ve bağlı bulunduğu kuruma bildirilir.

Kıymet takdirini müteakip, takdir komisyonu tarafından ilgilisine geri verilen hediye veya hibe niteliğindeki eşyadan değeri net asgari ücretin on aylık toplamını aşanlar, ilgilisi tarafından **en geç on gün** içinde kendi kurumlarına verilir. Bu eşyalar, kurumca sergilenmek veya başka bir şekilde muhafaza edilmek suretiyle değerlendirilir veya ilgisi sebebiyle diğer bir kuruma tevdi edilebilir.

6. HAKSIZ MAL EDİNME

3628 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine göre, Kanuna veya genel ahlaka uygun olarak elde edildiği ispat edilmeyen mallar veya ilgilinin sosyal yaşantısı bakımından geliriyle uygun olduğu kabul edilemeyecek harcamalar şeklinde ortaya çıkan artışlar, bu Kanunun uygulanmasında haksız mal edinme sayılır.

Bu hüküm, rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele maksadıyla düzenlenmiştir. Kamu görevlilerinin rüşvet veya diğer bir suçu işlemek suretiyle yolsuzlukta bulunduğu hususu herhangi bir nedenle ortaya çıkarılamamış ya da kanıtlanamamış olabilir. Bununla birlikte bu kişinin yasal geliri ile orantılı olmayacak biçimde mal varlığının bulunduğu belirlendiği takdirde, bu malvarlığının haksız biçimde elde edildiği yasa koyucu tarafından kabul edilmiştir.

Haksız mal edinme suçunun kanıtlanabilmesi için, failin yasal ve ahlaka uygun her türlü geliri ile edinmiş olduğu mal varlığı miktarının karşılaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle mal varlığının niteliğine bildirilmeyen veya gerçeğe aykırı bildirilen malların değerlerinin belirlenmesi ve yine bu malların edinilme tarihlerine kadar failin bilinen veya kanıtladığı gelirlerinin karşılaştırılması uygun olacaktır.

7. MAL BİLDİRİMİNİN ZAMANI

3628 sayılı Kanunun 6 ve 7'nci maddeleri ile Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 9, 10 ve 11'inci maddelerindeki düzenlemelere göre mal bildirimlerinin;

a) Bu Kanun kapsamındaki göreve atanmada, göreve giriş için gerekli belgelerle,

b) Bakanlar Kurulu üyeliğine atanmalarda, atamayı izleyen bir ay içinde,

c) Seçimle gelinen görevlerde seçimin kesinleşmesi tarihini izleyen iki ay içinde,

d) Mal varlığında önemli bir değişiklik olduğunda bir ay içinde,

e) Yönetim ve denetim kurulu üyelikleri ile komisyon üyeliklerine seçim ve atamalarda göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde,

f) Görevin sona ermesi halinde, ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde,

g) Gazete sahibi gerçek kişiler ile, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri faaliyete geçme tarihini, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarları bu işe veya görevlerine başlama tarihini izleyen bir ay içinde,

Verilmesi zorunludur.

(a) bendinde yazılı bildirim verilmedikçe göreve atama yapılamaz.

7.1. Mal Bildirimlerinin Yenilenmesi

Kanun kapsamındaki görevlere devam edenler, **sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç Şubat ayı sonuna kadar** bildirimlerini yenilerler. Yeni bildirimler yetkili merci tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılırlar.

7.2. Ek Mal Bildirimi

3628 sayılı Kanun uyarınca mal bildiriminde bulunanlar, bunların eşleri, velayeti altındaki çocukları ve kendilerinin şahsi mal varlıklarında önemli bir değişiklik olduğunda, değişikliği izleyen **bir ay içinde** yeni edindikleri **mal, hak, gelir, alacak ve borçlara** münhasır olmak üzere **ek mal bildirimi** vermek zorundadırlar. Yukarıda mal bildirimi konusu ayrımında

gösterilen mahiyet ve miktardaki malın iktisabı ile hak, alacak veya gelir sağlanması veya borçlanılması, mal varlığında önemli değişiklik sayılır.

8. MAL BİLDİRİMİNİN VERİLECEĞİ MERCİ

3628 sayılı Kanun kapsamında mal bildiriminde bulunmak zorunda olanlar bildirimlerini, Kanunun 8'inci maddesinde sayılan makam veya mercilere vermek zorundadırlar.

Görevleri sebebiyle birden fazla mal bildiriminde bulunması gerekenler asli görevlerinden dolayı bir tek mal bildiriminde bulunurlar.

9. BİLDİRİMLERİN GİZLİLİĞİ

Mal bildirimleri, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla bildirimde bulunanın özel dosyasında saklanır. Bildirimlerin içeriği hakkında, 3628 sayılı Kanunun 20'nci madde hükmü dışında hiçbir şekilde açıklama yapılamaz ve bilgi verilemez. Ayrıca mal bildirimlerindeki bilgiler ve kayıtlar esas alınarak içeriği hakkında yayında bulunulamaz.

Ancak, Kamu Görevlileri Etik Kurulu mal bildirimlerini gerektiğinde inceleme yetkisine sahiptir. Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar (bankalar ve özel finans kurumları dahil) talep edilen bilgileri en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler.

10. 3628 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar aşağıdakilerdir.

- Yapılan ihtara rağmen süresinde mal bildiriminde bulunmama (3628 m. 10/1),
- Soruşturma ile ilgili olarak verilen süre zarfında mal bildiriminde bulunmama (3628 m. 10/2),
- Mal bildiriminin muhtevası hakkında Kanunun 9'uncu maddesindeki gizliliğe aykırı olarak gerçeğe aykırı açıklamada bulunma (3628 m. 11),
- Gerçeğe aykırı bildirime bulunma (3628 m. 12),
- Haksız mal edinme, kaçırma veya gizleme (3628 m. 13),
- 3628 sayılı Kanuna aykırı davranıldığına dair delil ve emare elde eden Müfettiş veya Muhakkikin durumu yetkili ve görevli Cumhuriyet Savcısına ihbar ve evrakı tevdi etmemesi (3628 m. 18/4),

- Kanunun 20'inci maddesi mucibince kendilerinden bilgi istenenlerin bilgi vermemesi (3628 m. 20),
- 5411 sayılı Bankalar Kanununda yazılı suçlar,
- İrtikap,
- Rüşvet,
- Zimmet,
- Görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık,
- Resmi ihale ve alım ve satımlara fesat karıştırma,
- Devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme suçlarından,
- 3628 sayılı Kanunun 17'nci maddesinde sayılı yukarıdaki suçlara iştirak etmekten sanık olanlar.

Bu suçları işleyen kamu görevlisi hakkında soruşturma 3628 sayılı Kanunun 17'nci maddesi uyarınca genel hükümlere göre yapılır.

11. SUÇLARIN İHBARI VE MÜFETTİŞİN GÖREVİ

11.1. Muhbir Tarafından

3628 sayılı Kanunun 18'inci maddesi uyarınca, Kanunun 17'nci maddesinde yazılı suçlara ilişkin ihbarlar doğrudan Cumhuriyet Başsavcılıklarına yapılır. İhbar üzerine derhal bir ihbar tutanağı düzenlenir ve bir örneği muhbire verilir. Acele ve gecikmesinde sakınca umulan hallerde tutanak düzenlenmesi sonraya bırakılabilir. İhbar edilen suçla ilgili olarak bilgi verilmesi ve yayın yapılması dava açılıncaya kadar yasak olduğu gibi ihbarın asılsız çıkması durumu hariç muhbirlerin kimlikleri rızaları olmaksızın açıklanmaz.

11.2. Müfettiş Tarafından Vasıflı İhbar

Müfettişlerin, görev sırasında veya ihbar ve şikayet üzerine 3628 sayılı Kanunda belirtilen suçlardan birisinin işlendiğine ilişkin delil veya emare elde ettikleri takdirde durumu derhal Başkanlığa intikal ettirirler. Yapılan görevlendirme üzerine yürütülen araştırma inceleme ve soruşturma sonuçları bir Soruşturma Raporuna bağlanarak yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına iletilir. Cumhuriyet Başsavcılığı da öğrendiği veya ihbar edilen bu tür suçlarla ilgili bilgi ve belgelerin kendisine verilmesini müfettişten isteyebilir.

Şikayet ve ihbarlar üzerine suç konusu ile ilgili yeterli delil ve emare tespit edilmemiş ve cezai kovuşturmayı gerektirir hal görülmediği kanaatine varılmış ise bir Tevdi Raporu düzenlenerek eldeki bilgi ve belgelerle birlikte bu Tevdi Raporu da Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilmelidir. Bunun sebebi Kanunun 18'inci maddesi gereğince olayı Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirme gereğidir. Kanun şikayet ve ihbarların soruşturulması konusunda Cumhuriyet Başsavcılıklarını yetkili kılmıştır. Bundan dolayı da Müfettişlerin bilgi verme zorunluluğu bulunmaktadır. Cumhuriyet Başsavcılığı Müfettişler tarafından kendisine tevdiine lüzum görülmediği halde dahi evrakın taalluk ettiği iş hakkında soruşturma yapmak üzere gerekçe göstererek evrakı ait olduğu merciden isteyebilir.

17'nci maddede yazılı suçlardan dolayı delil veya emare elde eden Müfettişler durumu yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığına ihbar ve evrakı tevdi etmedikleri takdirde bunlar hakkında da yapılacak takibattan dolayı 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanmayıp Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılacaktır.

12. 3628 SAYILI KANUNA GÖRE SORUŞTURMA YÖNTEMİ

12.1. Soruşturma Yöntemi

3628 sayılı Kanunun 1'inci maddesinde "Bu Kanunda belirlenen suçlar" başlığı altında sayılan suçların ön soruşturma şeklinde idari makamlarca inceleneceği Kanunun incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Bildirimlerin süresinde verilip verilmediğinin tespiti, vermeyenlerin ihtarı, ihtara rağmen bildirime bulunmayanların geçerli bir mazeretleri olup olmadığının tespiti, bildirimlerin doğruluğunun araştırılması, mal bildirimlerinin önceki bildirim ile karşılaştırılması, arada farklılık var ise farklılığın nedenlerinin geliri ile uygun olup olmadığının tetkik ve tahkiki, bildirimde bulunana, mal varlığındaki artışın kaynağını ispat hakkı tanınması gibi işlemler tümüyle idari makam veya görevlendireceği soruşturmacılar marifetiyle yapılacak işlemlerdir.

Müfettişler; görev sırasında veya ihbar ve şikayet üzerine bu Kanunda yazılı suçların işlendiğine ilişkin delil veya emare elde ettikleri takdirde, bir soruşturma raporu düzenleyerek yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gecikmeksizin ihbar ederek ellerindeki bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdürler. Cumhuriyet Başsavcılığı da öğrendiği veya ihbar edilen bu tür suçlarla ilgili bilgi ve belgelerin kendisine verilmesini müfettişten isteyebilir.

12.2. 3628 Sayılı Kanun Kapsamında Soruşturma Yapan Müfettişlerin Yetkileri

Müfettişler 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlarla ilgili soruşturma yaparken bir bilirkişi ve kamu muhbiri görevi görürler. Bunların bu görevi yaparken ne gibi yetkiler kullanabileceği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak, bu görevi yerine getirirken olayların daha iyi anlaşılabilmesi için bir kısım yetkileri kullanmaları kaçınılmazdır. 4483 sayılı Kanun uyarınca soruşturma yaparken yasal olarak kullandığı Cumhuriyet Savcısının yetkilerini burada kullanamazlar. Bununla birlikte bu denetim elemanları gerekli gördükleri kişilerin ifadelerini alma, ilgili yerlerden yazılı bilgi isteme, gerekirse ilgili memurun görevden uzaklaştırılmasını isteme ve gerekli diğer inceleme ve araştırmaları yapma yetkileri bulunmaktadır.

Savcı tarafından yapılan soruşturmada sanığın ifadesinin alınması esastır. Müfettiş tarafından 3628 sayılı Kanuna göre yapılan soruşturmalarda sanığın ifadesine sanık sıfatıyla başvurulmayıp yasal hakları saklı kalmak üzere "ifade sahibi" sıfatıyla ifadesi alınmalıdır. Tanığın yeminli ifadesine başvurulmaz. Suçun işlendiğine dair yeterli delil elde edilmişse Cumhuriyet Başsavcılığına rapor halinde sunulur.

Kanunun 19'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre müfettiş, gerekli gördüğünde sanıktan ve haksız edinilen malın kaçırıldığı yolunda delil ve emare elde edildiği takdirde sanığın ikinci dereceye kadar kan ve sihri hısımları ile gelini ve damadından, mal bildiriminde bulunmalarını isteme yetkileri vardır. Bu istemin sanık ve ilgililere ulaştığı tarihten itibaren **yedi gün** içinde müfettişe mal bildiriminin verilmesi zorunludur.

Müfettişlerin mal bildiriminde bulunmasını isteyebilecekleri sanığın hısımları şunlardır;

- Sanığın birinci derece kan ve sıhri hısımları; baba, anne, çocuk, üvey anne ve baba, üvey evlat, kayınpeder, kaynana,
- Sanığın ikinci derece kan hısımları; torun, kardeş, büyükanne, büyükbaba,
- Sanığın ikinci derece sıhri hısımları; eşin ikinci derece kan hısımları sanığın aynı derece sıhri hısımıdır.
- Sanığın damadı ve gelini.

Özel kanunlarda aksine bir hüküm bulunsa dahi, ilgili gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları, Müfettişler tarafından istenilen bilgileri gecikmeksizin ve eksiksiz olarak vermek zorundadır. Aksi davranışlar 3628 sayılı Kanunun 20'nci maddesine göre cezalandırılır.

13. SORUŞTURMA RAPORU, MUHTEVASI VE TEVDİİ

13.1. Soruşturma Raporu

3628 sayılı Kanun Kapsamında yapılan mal bildirimi incelemesi ve bu Kanunda öngörülen suçlar kapsamında suç oluştuğu kanaatine varılan fiil ve eylemler Soruşturma Raporunda toplanır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinin 64'üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında doğrudan savcılığa bildirilmesi gereken suçlar hakkında yapılan soruşturma ile malvarlığı soruşturması sonucunda suç duyurusunda bulunulması halinde **"Tevdi Raporu"** düzenlenir.

13.2. Tevdi Raporunun Muhtevası

Tevdi raporlarının yazılmasında bir şekil şartı zorunluluğu bulunmamakla beraber, uygulamada alışılageleli bir rapor düzenleme şekli bulunmaktadır. Bir soruşturma raporunun en azından aşağıdaki bölümlere uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir:

KAPAK: Tevdi Raporlarının kapağında; soruşturmayı yaparak Raporu düzenleyen Müfettişin ad ve soyadları (Soruşturma ekip halinde yapılması halinde, Müfettişlerin isimleri kıdem sırasına göre soldan sağa doğru sıralanır.), soruşturma konusunun kısa ve öz biçimde ifadesi, Raporun sayısı, günü ve kaç ek içerdiği belirtilir.

GİRİŞ: Bu bölüme soruşturma onayı ile görevlendirme yazısının tarih ve sayısı, bu izne mesnet teşkil eden ihbar, şikayet veya teftişte tespit edilmesi gibi hususlar yer alır.

KONU: Bu bölümde makam onaylarında yer alan ve/veya onayda açıkça ilgi tutulan inceleme ve soruşturma konuları, muhbir veya müştekinin kimlik ve adresleri belirtilerek ihbar veya şikayetlerine, Cumhuriyet Başsavcılığından gelen talepte belirtilen iddialara veya teftiş ve denetimlerde tespit edilen hususlara, fiillerin yetkili mercilerce öğrenilme tarihlerine, fillerin işlendiği yer ve tarihlere, fiili işlediği iddia olunanların açık kimlikleri ve fiili işledikleri tarihteki görev unvanları vb. hususlar ile görevlendirme hakkında özet bilgilere yer verilir.

ARAŞTIRMA VE İNCELEMELER: Bu bölümde, soruşturmaya nasıl başlanıldığı açıklandıktan sonra, soruşturma konuları/iddiaları ile ilgili incelenen belgeler ve kayıtlar ile rapora ek olarak konulan belgeler "Maddi Delil ve Belgeler" alt bölümünde belirtilir, bu belgelerden ve ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden elde edilen bilgiler kaynakları itibariyle açıklanır; şikayetçi veya muhbir, tanık ve şüpheli ifadelerine "İfade ve Bilgisine Başvurulanlar" alt bölümü içerisinde kişiler belirtilerek ifadelerine "....." aynen yer verilir veya ifadelerinin

muhtevasını aynen yansıtacak eş değer düzeyde özet açıklamalar yapılarak fiilin varlığına, ne zaman, nerede, nasıl, kimler tarafından ve neden gerçekleştirildiğine ilişkin gerçek durumun ortaya konmasına çalışılır. Gereksiz bilgi ve belgelere yer verilmez.

MEVZUAT: Bu bölümde, öncelikle görevlendirme konusunu düzenleyen; uluslararası antlaşma, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, genelge, yönerge gibi mevzuatın inceleme konusuyla ilgili kısımları ve gerekiyorsa içtihatları birleştirme kararı ile emsal yüksek yargı kararları yer alır. Gerekmesi halinde konuya ilişkin yaptırımların yer aldığı Türk Ceza Kanunu, 3628 sayılı Kanun, diğer kanunlardaki özel ceza maddelerine yer verilir. Derlenen hukuki metinler üstünlük sırasıyla, madde (gerek görülürse kısım ve bölüm) başlık ve numaraları da belirtilmek suretiyle sıralanır.

DEĞERLENDİRME: Bu bölümde, yapılan araştırma ve incelemelerde elde edilen veriler ortaya konarak, görev konusu fiillerin ve faillerin durumu mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilir. Karmaşık fiillerde kullanılan tahlil yöntemleri kısaca açıklanır. Fiilin gerçekleşmediği veya iddia edilen şahıs tarafından gerçekleştirilmediği ya da gerçekleşmiş fiilin mevzuata aykırı olmadığı anlaşılmış ise, bu hususa yer verilir. Gerçekleştiği ve suç oluşturabileceği kanaatine varılan fiilin durumu; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4483 sayılı Kanun, 3628 sayılı Kanun, diğer adli ve idari cezai yaptırımları ve idari soruşturma hükümlerini içeren kanunlar ile 5018 sayılı Kanunun kamu zararı hükümleri yönünden, gerekiyorsa ayrı alt başlıklar açılarak değerlendirilir. Ceza içerikli kanunlar bakımından yapılacak işlem bulunup bulunmadığı, zamanaşımı, af, ceza ehliyetini etkileyen haller veya ölüm gibi durumların varlığı da belirtilerek, gerekçeleriyle fiiller ve işleyenler itibariyle ayrı ayrı açıklanır. Memurun görev mahallinin, biriminin veya servisinin değiştirilmesi, dairedeki işlem süreçlerinin veya örgüt yapısının gözden geçirilmesi gibi alınabilecek diğer önlemler, ayrı bir raporda değerlendirilmemiş ise, ayrı bir alt başlık açılarak gerekçeleriyle değerlendirilir. Önceki bölümlerde ve eklerde yer alan bilgilerin aynen tekrarından kaçınılır. Tereddüt yaratan hususların varlığından bahisle fiil veya işleyen şahıs hakkında değerlendirme yapmaktan kaçınılmaz.

SONUÇ: Bu bölümde, önceki bölümlerle uyumlu olmak kaydıyla, ileri sürülen iddialarla ilgili olarak suç teşkil eden bir eylemin olup olmadığı, şayet suç teşkil eden bir eylem var ise fiilin Türk Ceza Kanununun hangi maddesine göre suç teşkil ettiği hususu "*Cumhuriyet Başsavcılığına bildirimde bulunulması gerektiği*" veya "*yapılacak işlem bulunmadığı*" şeklinde belirtilir. Rapor uyarınca yapılması gerekenler tereddüde mahal vermeyecek şekilde kısa ve öz olarak belirtilir. Muğlak ifadeler kullanılmaz. Değerlendirme bölümünde yapılması gereken

tartışmalara yer verilmez. Özellik arz eden durumlarda Raporun gönderilmesi gerektiği düşünülen birimler sonuç bölümünde belirtilir.

EK LİSTESİ: Raporun son sayfasının ardından ekler Rapora iliştirilir. Ancak Raporun eklerinin neler olduğu bir liste halinde eklerden önce yer alır. Bu listede, eklerin numaraları, her bir ekin kaç sayfadan oluştuğu ve ekin adı ve içeriği belirtilir.

RAPOR NÜSHA SAYISI: Soruşturma Raporlarının gönderilmesi gereken birimler dikkate alınarak, ihtiyaca uygun sayıda Rapor ve ekler düzenlenir.

Soruşturma Raporunun son kısmında imza ve tarih bilgileri yer alır. Soruşturmanın ekip halinde yapılması durumunda, en kıdemli Müfettişin ismi en sağa gelecek şekilde Raporu yazan Müfettişlerin isimleri kıdem sırasına göre yazılır ve isimlerinin üstü imzalanır. Ayrıca, Rapor sayfalarının (Kapak ve imza sayfası hariç) sağ alt kısmı Müfettiş tarafından paraflanır.

Müfettiş tarafından imzalanan ek Tutanak asılları haricindeki ekler Müfettiş tarafından paraflanır.

13.3. Soruşturma Raporunun Tevdii

Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 50'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, yeterli sayıda düzenlenen Soruşturma Raporlarının doğrudan doğruya Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilmekle beraber bir örneğinin de Kurul Başkanlığına teslim edileceği belirtilmiştir.

ZABIT KATİBİ YEMİN TUTANAĞI

..... mahallesi muhtarı Ahmet Y ..... ve aynı mahalle azası Veli S..... hakkında yapılan ön inceleme raporunun hazırlanmasında, ifadelerin alınmasında ve yazılmasında; CMK'nın 169. maddesi gereğince ..... görevli memur Şenol Ç..... yeminli zabıt katibi olarak görevlendirilmiş ve usulüne göre yemin ettirildiğine dair iş bu tutanak tarafımızca düzenlenerek imza altına alınmıştır. / / 20..

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi**

ŞİKAYETÇİ İFADE TUTANAĞI

T.C. KİMLİK NO
ADI SOYADI
BABA ADI
DOĞUM YERİ VE TARİHİ
MEDENİ HALİ VE TAHSİLİ
İŞİ VE ADRESİ
TELEFONU

Yukarıda açık kimliği tespit edilen .....'in ifadesine başvurulmak üzere ....odasına davet edilerek şikayet dilekçesindeki imzanın kendisine ait olup-olmadığı ve şikayet konuları soruldu.

CEVABEN:

Dedi ve başka bir diyeceğinin olmadığını beyanla, ifadesi müşterek imza altına alındı. ../../20...

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi** **Şikayetçi**

TANIK YEMİNLİ İFADE TUTANAĞI

T.C. KİMLİK NO

ADI SOYADI

BABA ADI

DOĞUM YERİ VE TARİHİ

MEDENİ HALİ VE TAHSİLİ

İŞİ VE ADRESİ

TELEFONU

Yukarıda açık kimliği tespit edilen ..... tanık sıfatı ile ifadesine başvurulmak üzere ..... odasına davet edilerek konu hakkında kendisine bilgi verildi. 5271 sayılı CMK'nın 45. ve 46. maddelerinde yer alan tanıklıktan çekinme ile 48. maddesinde yer alan kendisi veya yakınlarını ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikte olan sorulara cevap vermekten çekinme halleri belirtildi, tanık olarak ifade vermesinin bir sakıncası olmadığını beyan etmesi üzerine, tanıklığa mani hali olmadığı anlaşıldı. CMK'nın 55. maddesine göre usulüne uygun yemin ettirildi. Alınan ifadesinde;

CEVABEN:

Dedi ve başka bir diyeceğinin olmadığını beyanla alınan, ifadesi müşterek imza altına alındı. .../..... / 20...

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi** **Tanık**

BİLİRKİŞİ YEMİNLİ İFADE TUTANAĞI

T.C. KİMLİK NO

ADI SOYADI

BABA ADI

DOĞUM YERİ VE TARİHİ

MEDENİ HALİ VE TAHSİLİ

İŞİ VE ADRESİ

TELEFONU

Yukarıda açık kimliği tespit edilen ..... bilirkişi sıfatı ile ifadesine başvurulmak üzere ..... odasına davet edilerek konu hakkında kendisine bilgi verildi. Bilirkişiliğe mani hali olmadığı anlaşıldı. CMK'nın 55. maddesine göre usulüne uygun yemin ettirildi. Alınan ifadesinde;

CEVABEN:

Dedi ve başka bir diyeceğinin olmadığını beyanla alınan ifadesi müşterek imza altına alındı. .../... / 20...

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi** **Bilirkişi**

HAKKINDA ÖN İNCELEME YAPILANA AİT İFADE TUTANAĞI

T.C. KİMLİK NO

ADI SOYADI

BABA ADI

DOĞUM YERİ VE TARİHİ

MEDENİ HALİ VE TAHSİLİ

İŞİ VE ADRESİ

TELEFONU

Yukarıda açık kimliği tespit edilen .....'e konu hakkında bilgi verildi. İfade vermesine engel bir durumun olmadığı anlaşıldı. CMK'nın 147. maddesindeki yasal hakları ve müdafi seçme hakkı bulunduğu hatırlatıldı. İfadesini bizzat kendisi vereceğini beyan etmesi üzerine hakkında iddia edilen hususlar ile ilgili kendisine soruldu.

CEVABEN:

Dedi başka bir diyeceğinin olmadığını beyanla alınan ifadesi müştereken imza altına alındı .../.../20...

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi** **Hakkında Ön İnceleme Yapılan**

TANIK YEMİNLİ İFADE TUTANAĞI

T.C. KİMLİK NO

ADI SOYADI

BABA ADI

DOĞUM YERİ VE TARİHİ

MEDENİ HALİ VE TAHSİLİ

İŞİ VE ADRESİ

TELEFONU

Yukarıda açık kimliği tespit edilen ..... tanık sıfatı ile ifadesine başvurulmak üzere ..... okulu müdür odasına davet edilerek konu hakkında kendisine bilgi verildi. Tanıklığa mani hali olmadığı anlaşıldı. CMK'nın 55. maddesine göre Usulüne uygun yemin ettirildi. Alınan ifadesinde;

CEVABEN:

Dedi ve başka bir diyeceğinin olmadığını beyanla alınan ifadesi müşterek imza altına alındı.

...../...../ 20....

... ...

Müfettiş **Yeminli Zabıt Katibi** **Tanık**

BİLİRKİŞİ ATAMA, GÖREVLENDİRME VE YEMİN TUTANAĞI

.....nın tarihli ve .....sayılı emirleri gereğince, tarafımdan yapılmakta olan (gerektiğinde yapılacak olan) ön incelemede, teknik, ilmi ve fenni kanaate başvurulması gereği doğduğundan,.....oğlu, 19... /.....(Doğum yeri) doğumlu ve .....nüfusuna kayıtlı, ...nde görevli,.....nın (birden fazla ise ayrı ayrı yazılacak) CMK'nın 63. maddesi hükmü gereğince, bilirkişi olarak atanmasına karar verilmiş olup, adı geçene/geçenlere CMK'nın 64/5.maddesi hükmüne göre yemini yaptırılarak, aşağıdaki konularda teknik, ilmi ve fenni kanaatlerinin belirtilmesi istenildi.

KONU:.....(Buraya bilirkişinin hangi konuda kanaatinin belirtilmesi isteniyorsa kendisine teslim edilen belgeler aynen belirtilerek net bir şekilde ve konular birden fazla ise sıra numarası verilerek belirtilmelidir. Konunun alt kısmına da, bilirkişiden konunun aydınlatılmasına yönelik, hangi hususlarda ve hangi soruların cevaplarının istendiği açıklanmalıdır)

Bilirkişiden yukarıda belirtilen konulardaki kanaatlerini belirtmeleri, kanaatlerinin oluşması için yapmaları gereken incelemede CMK'nın 66 ve 67. maddelerinde belirtilen yetkileri hatırlatılarak, ...adet konu hakkındaki kanaatlerini içeren raporlarını en geç ..... günde tarafımıza teslim edilmesi istendi.İnceleme esnasında başvurmaları gereken evrakın örnekleri eki dizi pusulasına göre kendilerine teslim edildi ve bu evrakı raporlarıyla iade etmeleri gerektiği hatırlatılarak işbu bilirkişi tayin tensip ve yemin tutanağı müştereken düzenlenerek imza altına alındı.(Tarih ve yer)

... ...

Müfettiş/ÖN İNCELEMECİ **Yeminli Zabıt Katibi** BİLİRKİŞİ/BİLİRKİŞİLER

T.C.

... ...

.....Müdürlüğü

SAYI : .../.../20

KONU : .....

..... Hakkında Yapılan

Ön İnceleme Raporu.

... .

İLGİ : .../.../20... tarih ve ..... sayılı yazınız.

İlçemiz ..... Mahallesi Muhtarı Ahmet Y..... ve aynı mahalle azası Veli S..... hakkında tarafımca yapılan Ön İnceleme tamamlanarak dosya ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

EK : 1 Adet Dosya

... ...

Müfettiş

T.C.

...

.....Müdürlüğü

Sayı : **.../.../20..**

Konu : Ek Süre.

.....

İlgi : .../.../20… tarih ve ..... sayılı yazınız.

4483 Sayılı Kanuna göre ilçemiz ..... Mahallesi Muhtarı Ahmet Y..... ve aynı mahalle azası Veli S…….. hakkında ön inceleme yapılarak düzenlenecek raporun 30 günlük süre içinde … Makamına gönderilmesi ilgi yazınız ile istenmektedir.

Söz konusu ön incelemede; ifadesine başvuracağım .... mazeret nedeni ile ifadesini alamadığımdan dolayı 4483 Sayılı Kanunun 7 maddesi gereğince ön inceleme süresinin bitimine müteakip 15 gün ek süre verilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

... ...
Müfettiş

O L U R

.../.../....20..

.....

...